

### Neznámý důlní rajón na Tišnovsku

Je všeobecně známo, že Českomoravská vrchovina byla na konci středověku a v novověku až do poloviny devatenáctého století bohatým nalezištěm rud a kovů. Jejich dobývání a zpracovávání tu nebylo nepřetržité, těžba rud měla období prosperity, ale i období stagnace a úpadku, vedoucí k poklesu a zastavení dolování. Zájem o tuto zrudněnou oblast však nikdy neustal a těžba tu byla čas od času obnovována.

První, velmi rušnou těžební periodou byla na Českomoravské vrchovině doba kolonizace, to jest třinácté a čtrnácté století. Zájem se tehdy v duchu potřeb doby soustřeďoval na stříbro a nejvýznamnějšími důlními oblastmi byly Jihlavsko a okolí Německého (Havlíčкова) Brodu. Dobývací horečka se však dotkla i Tišnovska.<sup>1)</sup>

Druhou velmi rušnou etapou byla doba "stříbrné horečky", to jest šestnácté století. Tehdy se zájem těžařů rozšířil na barevné kovy, cín a měď, a do důlního podnikání se vedle mocných feudálů zapojili příslušníci městského patriciátu a vytvářejí těžební "cechy". I toto období se dotklo Tišnovska.<sup>2)</sup>

Ve třetím období, které nabylo na intenzitě v 18. století a trvalo až do poloviny následujícího věku, se soustředil zájem podnikatelů na dobývání a zpracovávání železných rud. I tato rušná těžební horečka zasáhla širší okolí Tišnova a zachovalo se o ní mnoho archivních záznamů i reliktnů v terénu.<sup>3)</sup>

Železo se na Tišnovsku dobývalo nepochybně ode dávna a to ve všech těžebních periodách, ale písemných pramenů je o tom pro starší dobu, to jest od třináctého do sedmnáctého století, málo, takže se tu naskýtají velké možnosti pro bádání průmyslové archeologie.

Rozvoj těžby, to jest v širším slova smyslu rentabilita dobývání a zpracování rud, nezávisela vždycky jen na bohatství nerostných ložisek, ale také na jejich uložení a dostupnosti,

a v neposlední řadě též na jejich chemickém složení a na vyspělosti současné hutní technologie. To, co nedokázali vytavit z rud hutníci ve třináctém a čtrnáctém století, nedělalo potíže šmelcírům v patnáctém a šestnáctém věku a století osmnácté a devatenácté zužitkovávalo i rudy, které byly v porovnání s dnešními na čistý produkt velmi chudé.

Podle těchto zřetelů se dolování na některých kutišťích rozvíjelo, zatímco na jiných ve stejné době upadalo v zanikalo.

O kutišťích na Českomoravské vrchovině jsme velmi nestejně informováni, z některých oblastí máme dost archivního materiálu a někde i důlní mapy, z jiných míst se uchovaly jen sporé zmínky, někde jen tradice, a na mnoha místech, zejména tam, kde se kutalo před staletími nebo jen kratší dobu, vyšlo důlní podnikání úplně z vědomí lidí a dávno se na dolování zapomnělo.

Takovým neznámým těžebním rajónem je končina, ležící na sever od Tišnova. O dobývání rud nebo kovů v této oblasti se nedovíme nic z archivních pramenů, nezmiňuje se o něm žádná literatura a neuvádí je ani Tišnovský okres Vlastivědy moravské.<sup>4)</sup>

Na myšlenku, že se tu kdysi dolovalo, mne přivedla věda, která je od jakékoliv technické činnosti zdánlivě velmi odlehlá. Je to toponomastika. Byla mi totiž mezi místními jmény na Tišnovsku vždy velmi nápadná dvojice osadních názvů Železné - Jamné a usuzoval jsem, že tato pojmenování spolu nějak souvisí. Při filologickém hodnocení těchto názvů jsem zjistil, že jméno Jamné je odvozeno od slova jáma, které označovalo nejen prohlubně v zemi, ale také místa, kde se dobýval kov nebo ruda.<sup>5)</sup> Těžební jámy byly jen tak hluboké, aby se v nich mohlo těžit bez umělého osvětlení. Lidé, kteří tu pracovali, se nazývali ve staré češtině jamníci a místa pak Jamnice, Jemnice, Jámy, Jemnička a podobně.

K význačným kutišťím s tímto jménem náležela na prvním místě západomoravská Jemnice, která se uvádí v pramenech již z roku 1227 jako královské město s názvem Jamnice.<sup>6)</sup> Pro důlní podnikání v okolí tohoto města mluví zasvěcení kostela svatého Jakubu většímu v jemnickém předměstí Podolí a řada zpráv

o stříbrných a zlatých dolech ve Štítkách a Jezovičkách v době panování Jana Lucemburského, dále o obnově dolování za krále Ferdinanda I,<sup>7)</sup>

S dolováním má co dělat i osadní název vesničky Jemnice v bývalém okrese Bystřice nad Pernštejnem. Ves se původně jmenovala Jemnička, v pramenech se poprvé připomíná roku 1374<sup>8)</sup> a v jejím katastru se dodnes zachovaly štoly v trati zvané Baršovec.<sup>9)</sup>

Do stejné skupiny názvů patří i jméno vesnice Stará Jemnička, která zanikla na jemnickém panství.<sup>10)</sup> Roku 1390 se tato osada nazývá Antique Jamniczka.<sup>11)</sup>

K těmto názvům můžeme připočítat i vesnici Jamnici u Opavy, která se připomíná poprvé již roku 1250 jako majetek velehradského kláštera. V pramenech se nazývá někdy také Jemnice.<sup>12)</sup>

Jiná ves Jemnice, připomínaná roku 1305, zanikla na panství frydeckém Nacházela se na místě Starého města a byla předchůdcem Frýdku.<sup>13)</sup>

V severomoravské oblasti se setkáváme také s osadou Jamník. Byla pojmenována po lidech, kteří pracovali v jamách - dolech.<sup>14)</sup> Nacházela se v rudné oblasti u Horního Benešova a zanikla patrně poté, co se tu přestalo dolovat.<sup>15)</sup>

Jiná ves, jejíž název souvisí s dobýváním rud a kovů, zanikla na panství hradu Pernštejna. Stávala poblíž osady Sejřku v místech, kde býval později dvůr Mannsberk. Ten založila roku 1605 perňštejnská vrchnost na pozemcích, jež vykoupila od poddaných vesnice Jámy.<sup>16)</sup> Že ležela tato vesnice ve zrudněné oblasti dokládá dodnes štola u sousední vsi Klokočí a sdělení rolníka Šibora ze Sejřku. Jeho předkové hospodařili kdysi na zdejší rychtě a vozili někdy v 18. století železnou rudu, která se dobývala u sejřské trati Roudník, volskými potahy do huti do Kadova u Nového Města na Moravě.

Jiná ves Jámy existuje podnes poblíž města Žďáru nad Sázavou. Osada patřila již od roku 1252 cisterciáckému klášteru ve Žďáře.<sup>17)</sup>

K vesničkám, které mají názvy ukazující na dávné dolování, musíme připočítat ještě dvojí Jamné. První z nich leží

10 kilometrů od Jihlavy a náležela roku 1444 jako manství Měřínu.<sup>18)</sup>

Druhá ves tohoto jména je "naše" Jamné, ležící u Tišnova. První zmínka o něm pochází z roku 1240, kdy bylo darováno tišnovskému cisterciáckému klášteru<sup>19)</sup> a je uváděno pod jménem Jemné. Další záznam, který pochází z roku 1259, už má tvar Jamné.

Vyskytuje-li se na Moravě osm vesnic, jejichž jména jsou odvozena od dolování, a četné z nich mají těžbu rud a kovů doloženy písemnými záznamy, pomístními názvy, tradicí či stopami v terénu, nemůžeme pochybovat o tom, že i Jamné u Tišnova dostalo jméno po důlních dílech, jamách.

Poněkud složitější je to s druhým pomístním jménem, s osadou Železným. První zpráva o této vsi je starého data, pochází z roku 1235, kdy byla tato vesnice už v držení tišnovského cisterciáckého kláštera.<sup>20)</sup> Tehdy je osada uváděna jménem Selezne. S výkladem tohoto osadního názvu je to složitější než u vsi Jamného, neboť na Moravě je to pojmenování ojedinělé, takže nemůžeme použít žádných analogií.<sup>21)</sup> Obrátíme-li se pro ně do Čech, najdeme jich celou řadu.<sup>22)</sup>

Je to v první řadě duplicitní osadní jména Železná Ruda, dále Železný Brod, dvojí Železná, dvojí Železnice.

K objasnění otázek kolem Jamného a Železného je třeba vzít kromě jazykové stránky v úvahu i poměry sídelně zeměpisné. Při bližším zkoumání zjistíme, že se obě lokality nacházejí na okraji starého sídelního území. To zabíralo na Tišnovsku úrodnou Boskovickou brázdou, zasahovalo terénní sníženinou mezi kopci Vinohradem (kóta 450 m) a Klucaninou (kóta 412 ,) k potoku Odře, zvanému dnes běžně Besének a táhla se proti proudu této vodoteče až do míst, kde se potočné údolí zužuje ve stinný žleb. Starobylost osídlení Boskovické brázdy a roviny při Besénku dokládají početné nálezy pravěkých kamenných nástrojů.<sup>23)</sup>

Když osadili naše země Slované, zabrali nejdříve úrodné nížiny a uvaly a teprve později, když byly nejlepší oblasti přelidněny, se začali tlačit do pahorkatin a kopcovin. Přelidnění však nebylo jedinou pohnutkou rozšíření sídelního

prostoru, hnacím momentem byl i ekonomický vývoj. Ten pokročil tak daleko, že lidé nevystačili se starými dřevěnými nástroji a začali se shánět po kovech a hledali je v kopcovitých a hornatých částech země.

Kde nějaký kov či rudu objevili, zakládali osady a dávali jim různá jména, ne už ovšem s čeledními koncovkami -ice, -ovice (Šerkovice, Tišnovice /Tišnov/, Všechovice, Sentice), neboť ti, kteří je obývali, nepocházeli od jednoho společného předka, ale byli to odvážlivci z různých rodů.<sup>24)</sup> Osady dostaly často názvy po činnosti, jež se tu provozovala. Školním příkladem tohoto podnikání "hornické kolonizace" jsou naše vsi Železné a Jamné. Bez archeologického průzkumu se dá jen těžko určit, kdy tyto osady vznikly, rámcově je však můžeme vročit do období rozpadu občinných společenství, to jest na přelom 11. a 12. století. Počátkem 13. století už totiž obě vsi existovaly a ve třicátých letech tohoto věku, jak už bylo uvedeno, se dostávají spolu se sousední Lomnicí (Lomničkou) do držení ženského cisterciáckého kláštera Porta Coeli v Tišnově - Předklášteří.<sup>25)</sup>

Jsem si vědom toho, že všechny moje dosavadní vývody mají do značné míry spekulativní charakter a jsou založeny na analogiích odjinud. Abych tyto úvahy podepřel, je nutno najít něco, co je postaví na pevnější základ. Podle mého soudu je to ohledání terénu, zda se tu vyskytují zdroje surovin, jež se podle mých předpokladů měly těžit, a najít v terénu stopy po této činnosti.

Na tuto myšlenku mne přivedlo sdělení JUDr. Stanislava Sháněla, bývalého vedoucího fakultní knihovny UJEP v Brně, který narazil při pochůzce s bývalým profesorem archeologie Dr. Emanuele Šimkem v lese, který se táhne vpravo od silnice Železné - Jamné směrem ke dvoru Stanoviska, na deformace terénu a zbytky nějakých objektů, jejichž původ a účel si nedovedli vysvětlit. Vypravil jsem se na tato místa a při první pochůzce jsem objevil ve jmenovaném lese dlouhé, asi 2 metry hluboké rýhy, jež nebyly vymlety vodou, ale vyhloubeny lidskou rukou. Při silnici jsem objevil prostranství, které vzniklo odkopáním příkré stráně. Při druhé pochůzce jsem zjis-

til, že rýhy ve stráni jsou velmi dlouhé, stejně hluboké a že náhle končí. To potvrdilo domněnku, že nebyly vymlety vodou, ale že jsou to vybírky, které povstaly těžbou hlinitého hnědele, který je tu místy promísen kameny, jež jsou těžší než obvyklé nerosty, neboť obsahují železo. Přesvědčil jsem se o tom pod svahem, kde vrstevnaté úlomky barvily červeně a hnědě.<sup>26)</sup> Obsah železa ve zdejších minerálech se potvrdil také chemickým rozbořem.

Další stopy po těžbě hnědele a krevele se nacházejí v katastru obce Jamné. Na západ od vesnice se táhne svah, jemuž se říká Loupežníky. V horní části je porostlý smíšeným lesem, dále až k cestě do Lomničky jsou pole. Lokalita leží na opačné straně potoka Besénku, než vpředu popsaná strán. V uvedeném lese je řada až 4 metry hlubokých rýh. Táhnou se dolů po svahu, někde jen několik metrů od sebe. Za soukromého hospodaření sahaly až do polí, po založení JZD byly v obdělané ploše zahrnuty. Rýhy vznikly tak jako u Železného lidskou činností, to jest vykopáním a odvezením materiálu, hlinitého hnědele a krevele.

Další těžební oblast se prostírá na pravém březu horního toku Besénku, jenž pramení v lesích pod vesnicí Bukovicí. V údolí potoka, jež je porostlé lesy, které sem sestupují od Rašova, bývala osada, která se jmenovala Jamné a její obyvatelé se nepochybně zabývali těžbou železné rudy. Vesnice - neznámo kdy - zašla a její obyvatelé se přestěhovali do kotliny, ležící níž po vodě, na pravém břehu potoka Besénku a přenesli sem i název původního sídliště a poustce začali říkat Staré Jamné. Toto pojmenování se dodnes používá a setkáváme se s ním už v tereziánském katastru, kdy tu měla obec Jamné měřicí pole a pastvinu.<sup>27)</sup>

Lokalitou Na Starém Jamném protéká dnes ze svažitého lesa malý potůček, v němž je kamení s obsahem železné rudy. Strán na pravém břehu této vodoteče je rozryta četnými přínými 2 až 3 metry hlubokými rýhami, které jdou rovnoběžně a ve stráni náhle končí. Les, který pokračuje nad nimi, ani pole výš ve svahu nenesou stopy erozivní činnosti, je tedy opět jasné, že nezvyklé rýhy nevymlela voda, ale že byly vyhloubeny lidskou rukou a vytěžený materiál z nich odvezen. Jedná se opět o těž-

kou, hnědou zeminu, o hnědel.

Obdobné rýhy jsou i v dolních úžlabinách. Ty byly při vyhloubení suché, ale protože jejich dna byla níž než okolní terén, dostala se do mnohých z nich voda. Rýhy jdou ve stráni až k hraniční cestě, která odděluje katastr obce Jamného od pozemků sousední vesnice Rohozce, na jehož katastru jsou také podobné deformace. Velké množství je jich výš proti proudu, v místech, kde se říká Ve žlebě.<sup>28)</sup> Ani tyto prohlubně nevyhloubila voda, která tu nemá pro podobnou činnost potřebné zázemí. Kdyby vznikly rýhy erozí, měly by větévkovitý tvar a u ústí do Besénku bychom našli náplavové kužely, neboť materiálu z prohlubní bylo velké množství. Nic takového se tu však nevyskytuje, je tedy zřejmé, že jde o starou povrchovou těžbu.

Protože o ní nemáme žádné písemné záznamy, ani archeologický materiál, je těžko říci, v které době se tu dolovalo. Domnívám se, že můžeme tuto činnost posunout hodně daleko do minulosti, dokonce do období před založením tišnovského kláštera, to jest před rok 1234. Mluví pro to charakter zdejší suroviny, hlinitý hnědel a krevel, který má sice jen malý obsah železa, ale zato se dal snáze tavit než rudy kamenité. Vesnice, jež mají po zdejší těžbě jména - Jamné a Železné - už tehdy stály a patrně proto, že se tu dolovalo, byly věnovány tišnovským sestrám cisterciácké řehole.

Tento hospodářsky orientovaný řád jistě nedopustil, aby důlní podnikání v Jamném a Železném upadlo, naopak je podporoval, nepochybně těžbu i tavbu zdokonalil a vybudoval v tomto rajónu vymoženost třináctého století - hamr.

Puchyň nepostavili klášterní hospodáři na Besénku, který teče od Jamného, ale až pod jeho ústím do potoka Odry, aby měli více hnací síly. Pro hamr vybrali místo na jih od vsi Lomničky pod svahem, kde se podnes říká Na hamrech. Ačkoliv o počátcích tohoto zařízení nemáme žádných písemných zpráv, můžeme právem předpokládat, že je to zařízení velmi staré. Na indikační skice obce Lomničky z roku 1826 je území hamrů zakresleno jako sporné,<sup>29)</sup> patřilo buď tehdejšímu majiteli panství zrušeného tišnovského kláštera svobodnému pánu Schelovi nebo obci Lomničce.

V každém případě musel mít hamr hornické zázemí, jež jsem popsal. Není ovšem vyloučeno, že se železná ruda dobývala i u Lomničky, neboť na mapě z roku 1878<sup>30)</sup> je uveden pomístní název V dírách. Kromě toho jsem zjistil narušený terén i na kopečku Čimperku, který leží na východ od silnice Lomnička - Tišnov.

Tak jako nevíme nic o počátcích lomničského hamru, nemůžeme říci nic o jeho charakteru. Mohl to být puchverk na roztloukání rudy stejně jako hamr zkujňovací, který zpracovával vytavenou surovinu. Proti první možnosti mluví to, že ruda, těžená ve zdejším rajónu, byla hlinitá a nepotřebovala drcení, druhá eventualita předpokládá existenci tavících pecí, o nichž nic nevíme.

Domnívám se však, že nějaké zařízení na tavení rudy existovalo, patrně tu byly primitivní pece, pro něž bylo nejvhodnější místo na stráni přímo nad hamrem, vpravo od zákrutu silnice Lomnička - Tišnov. Jak se pamatuji, bývalo tu pastvisko se značně zbrázděným povrchem, na kterém byly někdy koncem devatenáctého století vysázeny třešně. Svaz byl pro vybudování primitivních tavících pecí velmi příhodný, nachází se totiž na větrném tahu, který šel z roviny od Besénku směrem k jihu a prodíral se sníženinou mezi kopci Květnicí a Čimperkem na jih k Tišnovu. Přirozené proudění vzduchu bylo pro provoz tavících pecí velmi výhodné a dávní hutníci dovedli tohoto přírodního pomocníka dobře využít. Poloha pecí v těchto místech připomíná velkomoravské tavící pece u obce Olomučany na Blanensku.

Dnes je velmi obtížné hledat na stráni nad hamry stopy po lidské činnosti, neboť celý svah slouží jako skládka odpadků a veškeré dřívější nerovnosti terénu zmizely.

Těžba u Železného a Jamného nebyla záležitostí teritoriálně omezenou. Zrudněná oblast měla pokračování směrem na sever k vesnici Rašovu, kde se dobývalo stříbro a železo. Zdejší dolování jsem zpracoval v souvislosti se zaniklou vesnicí Starý Rašov a uveřejnil ve Sborníku Okresního muzea v Blansku, číslo 4 - 1972. Dolování u Rašova a v údolí potoka Odry je dosvědčeno pomístními názvy Stříbrnica, U jam a Šmelcovna.



Rašovská oblast navazuje na dobývání železných rud na Kunštátsku, kde je vesnice Rudka. Na západní stranu se táhnou nebohaté zrudněné horniny přes Doubravník a Sejřek ke Štěpánovu a pokračují Svrateckým údolím k Víru.

Ani směrem na jih rudonosná oblast nekončí. V blízkosti hamrů narazíme na stopy těžební činnosti v hoře Květnici, která je přebohatým nalezištěm nejrůznějších minerálů. Po dolování se na jejím západním úbočí zachovaly četné štoly. Ty se vyskytují i na protilehlém kopci Dřínové, který leží na opačném břehu potoka Odry. Dolovací pokusy na Květnici a Dřínové jsou doloženy i nečetným archivním materiálem z osmdesátých let sedmnáctého století.<sup>31)</sup> Domnívám se, že údaje o zrudněných horninách a jejich dobývání v širším okolí Tišnova je vyvrácena mimo jiné i pochybnost, že název Železné nemusí souviset s dobýváním železa.<sup>32)</sup>

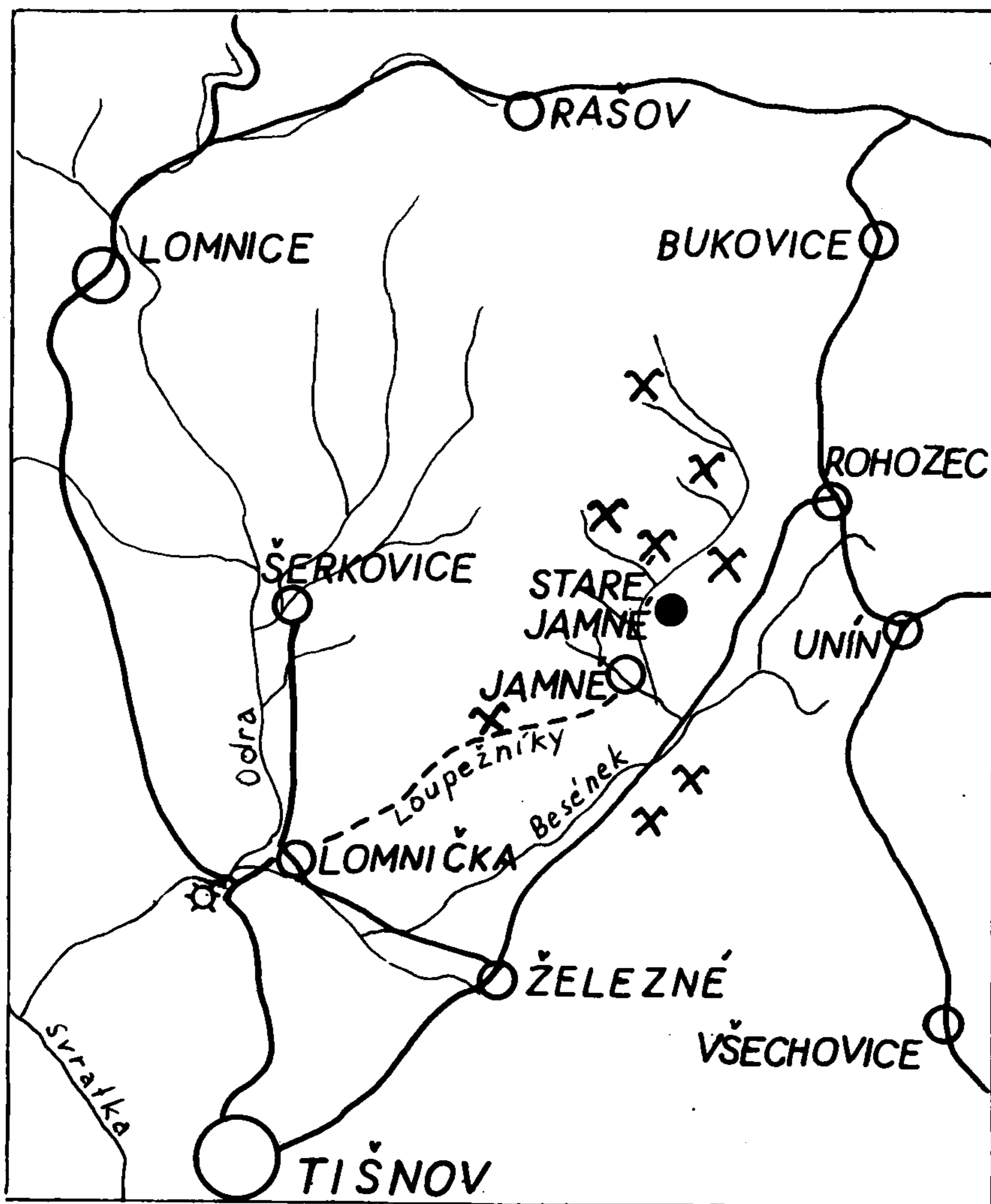
#### Poznámky

- 1) D'Elvert Christian, Zur Geschichte des Bergbaues und Hüttenwesens in Mähren und Österr.-Schlesiens. Brünn 1866. Zvláštní otisk 15. svazku Schriften der histor.-statistischen Sektion; Vermouzek Rostislav, Dolování u Deblína, Sborník Matice moravské, roč. 88, 1969, s.16-34.
- 2) Vermouzek, R.: Dolování u Deblína, l.c.; Krejčíř Miroslav - Strejn Zdeněk: K historii dolování stříbra u Deblína, Brno v minulosti a dnes IV, 1962, s. 195-199; Šilhan Jindřich - Vermouzek Rostislav: Těžba stříbra u Heraltic v 16. století, VVM, roč. 27, 1975, s.196-208; Vermouzek, R.: Kde stávaly heraltické hamry. Zkoumání výrobních objektů a technologií archeologickými metodami, Sborník Technického muzea v Brně, 1987, s.196-207.
- 3) Kučera, Karel: Železářství mezi Velkou Bíteší a Veverskou Bítýškou, Technické muzeum v Brně 1980. Hektografický tisk.
- 4) Oharek Václav: Tišnovský okres, Brno 1923, s. 25-28.
- 5) Machek Antonín: Etymologický slovník jazyka českého a slovenského, Praha 1968, s.216.
- 6) Hosák, L.-Šrámek, R.: Místní jména na Moravě a ve Slezsku I, Brno 1970, s.353; Hosák, L.: Historický místopis země Moravsko-slezské, Praha 1938, s.160, 970.

- 7) Viz poznámka 6.
- 8) Hosák, L.: Historický místopis, l.c., s.70; Tenora Jan: Bystřický okres, Brno 1907, s.108-109; Hosák, L.-Šrámek, R.: Místní jména I, s. 354.
- 9) Vlastní terénní průzkum.
- 10) Hosák, L.: Historický místopis, l.c., s.163.
- 11) Hosák, L.-Šrámek, R.: Místní jména, l.c., s.354.
- 12) Hosák, L.: Historický místopis, l.c., s.785.
- 13) Týž, Historický místopis, l.c., s.928; Hosák, L.-Šrámek, R.: Místní jména, l.c., s.354.
- 14) Hosák, L.- Šrámek, R.: Místní jména, l.c., s.354,340
- 15) Nekuda Vladimír; Zaniklé osady na Moravě v období feudalismu, Brno 1960, s.154.
- 16) Višinka, F.: Panství pernštejnské za doby kolem třicetileté války, ČMM 34, s.282; Hosák, L.-Šrámek, R.: Místní jména, l.c., s.340. Roku 1350 se ves jmenovala Yamo. Hosák, L.: Místopis, l.c., s.336.
- 17) Svoboda, J.F.: Žďárský okres, Brno 1937, s.221-228; Hosák, L.-Šrámek, R.: Místní jména, l.c., s.340; Hosák, L.: Historický místopis, l.c., s.46, 954; Pátek, A.: Jihlavský okres, Brno 1909, s.165.
- 18) Hosák, L.- Šrámek, R.: Místní jména, l.c., s.
- 19) Hosák, L.: Historický místopis, l.c., s.339.
- 20) CDM II, 267
- 21) Hosák, L.: Historický místopis, l.c., s.340.
- 22) Profous Antonín: Místní jména v Čechách, Praha 1957, s.827.
- 23) Skutil Josef; Pravěk Tišnovska, Vlastivěda Tišnovská I. část. Nákladem Učitelské jednoty Budeč v Tišnově 1933. Kamennou industrie v údolí Besénku shromažďoval s velkou pílí řídící učitel Jan Fila ze Šerkovic ve dvacátých letech našeho věku.
- 24) Období této průmyslové revoluce nám literární formou vykreslil Alois Jirásek ve Starých pověstech českých vyprávěním o Horymírovi a jeho střetu s kovkopy.
- 25) CDM II, 226, 227; CDM III, 146, 230.
- 26) Terénní průzkum s geografem Janem Drápalem, zástupcem řed. ZDŠ ve Vranovicích. Informoval J. Pokorný, důchodce, rodák z Jamného.

- 27) SOAB D4, 395.
  - 28) Pochůzky s panem Ludvíkem Loubalem, rolníkem z Rohozce, nar. r. 1906 a jeho vnukem, studentem Vysoké školy zemědělské v Brně.
  - 29) SOAB D9, 1339/323.
  - 30) SOAB D9, 1339/323.
  - 31) SOAB E10, karton 38. Korespondence o hledání rud v hoře Květnici u Tišnova z let 1680 až po třicátá léta 19. století.
  - 32) Hosák, L.-Šrámek, R.: Místní jména II, l.c., s.817.
- 

Nördlich von der Stadt Tišnov befindet sich ein Paar von Ortschaften, deren Namen auf die Eisengewinnung, bzw. -bearbeitung hinweisen (Jemné, Železné). In ihrer Nähe wurden zahlreiche Belege über die Eisengewinnung gefunden, auch der Flurname Na hamrech (An den Hammern) südlich von der Gemeinde Lomničky zeigt auf eine örtliche eisenhüttenbedingte, wahrscheinlich mittelalterliche Tradition hin.



1: 50000

Vysvětlivky:

- |                 |                 |
|-----------------|-----------------|
| ○ osady         | — vodní toky    |
| ● zaniklé osady | ✕ stará kutiště |
| — silnice       | ⊙ hamry         |
| - - - cesta     |                 |